

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.004.06.2021

**Pan
Leszek Orpel
Burmistrz
Miasta Jedlina-Zdrój**

Urząd Miasta Jedlina-Zdrój
ul. Poznańska 2
58-330 Jedlina-Zdrój

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.443.112.2021
Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli
z dnia 30 lipca 2021 r.

P/21/099 – „Modernizacja oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic w wybranych miejscowościach
województwa dolnośląskiego”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Jedlina-Zdrój ul. Poznańska 2, 58-330 Jedlina-Zdrój (dalej: <i>Urząd</i>)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Leszek Orpel, Burmistrz Miasta Jedlina-Zdrój, od 2002 r. (dalej: <i>Burmistrz</i>)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Działania w obszarze planowania modernizacji oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic oraz racjonalizacji zużycia energii elektrycznej.2. Finansowanie funkcjonowania i modernizacji oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic z zachowaniem racjonalizacji zużycia energii elektrycznej.3. Realizacja zaplanowanych zadań związanych z modernizacją oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic oraz osiągnięte efekty dotyczące racjonalizacji zużycia energii elektrycznej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2021 (I kwartał) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o <i>Najwyższej Izbie Kontroli</i> ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Andrzej Siekierka, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LWR/20/2021 z dnia 12 lutego 2021 r. Zdzisław Błauciak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/39/2021 z dnia 4 marca 2021 r. Marta Laszczak, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/41/2021 z dnia 4 marca 2021 r.

(akta kontroli: t. I str. 1-6)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm.; dalej: ustawa o *NIK*.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Burmistrz Miasta Jedlina-Zdrój co do zasady wywiązywał się z obowiązku zapewnienia oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic na terenie gminy, jak również z zadań związanych z modernizacją punktów świetlnych z uwzględnieniem racjonalizacji zużycia energii elektrycznej.

Zadania w obszarze planowania oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic uwzględniały kwestie jego modernizacji oraz racjonalizacji zużycia energii. Opracowano projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, jednak aktualizacji tych złożań dokonano ze zwłoką czterech lat i dziewięciu miesięcy w odniesieniu do dyspozycji art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. *Prawo energetyczne*³ (dalej: *ustawa prawo energetyczne*). W ramach prowadzonej kontroli zarządczej, zadania z zakresu prac związanych z budową i modernizacją punktów świetlnych były na bieżąco monitorowane, a wskazane dla nich mierniki zostały osiągnięte.

Niemniej kontrola czterech zadań inwestycyjnych zrealizowanych w oparciu o zasady określone w zarządzeniu Nr 36/2016 Burmistrza z dnia 5 kwietnia 2016 r. *w sprawie regulaminu udzielania zamówień publicznych o wartości szacunkowej, nieprzekraczającej kwoty wskazanej w art. 4 pkt 8 ustawy Prawo zamówień publicznych* (dalej: *Regulamin zamówień*) wykazała nieprawidłowości polegające na tym, że wyłonienie wykonawcy w dwóch przypadkach nastąpiło z naruszeniem procedury określonej w przyjętych uregulowaniach. Dodatkowo w ramach dwóch umów serwisowych Gmina sfinansowała majątek trwałe przedsiębiorstwa energetycznego, umożliwiając wykonanie dodatkowych punktów świetlnych, które zgodnie z zawartymi umowami ostatecznie zostały własnością tego przedsiębiorstwa.

Zrealizowana inwestycja modernizacji oświetlenia ulicznego współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego została prawidłowo przygotowana i zrealizowana. Wykonawcę zadania wyłoniono z zachowaniem wymogów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*⁴ (dalej: *pzp*), a zaplanowany efekt rzeczowy dla tego zadania, tj. spadek zużycia energii elektrycznej o 55,3%, został osiągnięty. Spadek zużycia energii w odniesieniu do zmodernizowanych punktów świetlnych wyniósł natomiast 72,5%.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania w obszarze planowania modernizacji oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic oraz racjonalizacji zużycia energii elektrycznej

Opis stanu faktycznego

1.1. Uchwałą Nr XIV/76/12 z dnia 29 lutego 2012 r. Rada Miasta Jedlina-Zdrój (dalej: Rada Miasta) uchwaliła *Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Jedlina-Zdrój*⁶ (dalej: *„Założenia do planu*

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 833, ze zm.

⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843 ze zm. Ustawa obowiązywała do dnia 31 grudnia 2020 r.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Uchwała została podjęta na podstawie m.in. art. 19 ust. 8 *ustawy prawo energetyczne*. Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 8 stycznia 2010 r. *o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw*

zaopatrzenia w energię elektryczną”). Zgodnie z tą uchwałą *Założenia do planu zaopatrzenia w energię elektryczną* zostały sporządzone na okres 15 lat i miały podlegać aktualizacji co najmniej raz na trzy lata.

W uzasadnieniu do uchwały wskazano m.in., że projekt tych założeń: [1] uzyskał pozytywną opinię Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie koordynacji współpracy z innymi gminami oraz zgodności z polityką energetyczną państwa⁷; [2] nie był sprzeczny z planami rozwoju przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się przesyłem lub dystrybucją paliw gazowych lub energii, opracowanych dla terenów obejmujących Gminę Jedlina-Zdrój (dalej także: *Gmina*).

W ramach przedsięwzięć racjonalizujących użytkowanie paliw i energii wykazanych w *Założeniach do planu zaopatrzenia w energię elektryczną* uwzględniano – w kwestii poprawy efektywności energetycznej w oświetleniu ulicznym – realizację w latach 2011-2020 niżej wykazanych działań inwestycyjnych: [1] wymianę pozostałych nieefektywnych źródeł światła na nowe energooszczędne; [2] stosowanie nowoczesnych układów stabilizacyjno-zapłonowych; [3] zastosowanie lamp o białym świetle i bardzo dobrych parametrach jakościowych.

(akta kontroli: t. I str. 15-29)

Uchwałą Nr XIII/82/19 z dnia 28 listopada 2019 r. Rada Miasta przyjęła *Aktualizację założeń do planu zaopatrzenia w energię elektryczną*⁸. Projekt tej uchwały Burmistrz złożył do Biura Rady Miasta w dniu 12 listopada 2019 r.

Aktualizację projektu założeń do planu zaopatrzenia w energię elektryczną – na zlecenie Gminy⁹ – opracował podmiot zewnętrzny. W ramach sporządzania aktualizacji podmiot ten wystąpił¹⁰ do TAURON-Dystrybucja S.A. Oddział w Wałbrzychu (dalej: TAURON lub przedsiębiorstwo energetyczne) i Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Zakład Gazowniczy we Wrocławiu oraz pozyskał i uwzględnił informacje z planów rozwoju ww. podmiotów w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie Gminy. Informacje te – w przypadku spółki TAURON – dotyczyły w szczególności: liczby odbiorców energii elektrycznej oraz wielkości zużycia energii elektrycznej i zapotrzebowania na moc umowną¹¹; długości występujących sieci elektroenergetycznych¹² i liczby stacji transformatorowych; oceny stanu występującej infrastruktury elektroenergetycznej; przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie modernizacji i rozbudowy sieci elektroenergetycznej zrealizowanych w latach 2015-2018 oraz planowanych przedsięwzięć w tym zakresie. Zaktualizowany projekt uwzględniał również postanowienia dokumentów lokalnych, tj.: Strategii Rozwoju Gminy Jedlina-Zdrój na lata 2011-2020¹³; Programu Ochrony Środowiska Gminy Jedlina-Zdrój na lata 2018-2021¹⁴; Planu Gospodarki

(Dz. U. z 2010 r., nr 21, poz. 104, wejście w życie z dniem 11 marca 2010 r.), uchwalenie przez gminę pierwszych założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, o których mowa w art. 19 ustawy zmienianej w art. 1, lub ich aktualizacja powinna nastąpić w terminie 2 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Projekt *założeń do planu zaopatrzenia w energię elektryczną* został opracowany na zlecenie Gminy Jedlina-Zdrój przez Oddział Terenowy Stowarzyszenia „Wolna Przedsiębiorczość” w Świdnicy i współfinansowany z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

⁷ Uchwała 1685/IV/12 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 3 stycznia 2012 r.

⁸ Uchwała Nr XIII/82/19 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Jedlina-Zdrój.

⁹ Umowa Nr 37/2019 r. z dnia 7 marca 2019 r.

¹⁰ Działając jako pełnomocnik Burmistrza Miasta Jedlina-Zdrój.

¹¹ W podziale na poszczególne rodzaje napięcia.

¹² Wysokiego, średniego i niskiego napięcia.

¹³ Uchwała Nr XII/62/11 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 25 listopada 2011 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Jedlina-Zdrój na lata 2011-2020.

¹⁴ Uchwała Nr XXXV/204/17 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska Gminy Jedlina Zdrój na lata 2018-2021

Niskoemisyjnej na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 r. dla Miasta Jedlina-Zdrój z uwzględnieniem zapisów części wspólnej Planu dla Aglomeracji Wałbrzyskiej¹⁵ oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jedlina-Zdrój¹⁶ i obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego¹⁷.

Zgodnie z art. 19 ust. 6 *ustawy prawo energetyczne* aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w energię elektryczną została poddana konsultacjom społecznym, tj. wyłożona do publicznego wglądu w siedzibie Urzędu i podana do publicznej wiadomości na stronie internetowej Urzędu¹⁸ w terminie od 25 września do 16 października 2019 r. (21 dni). O obwieszczeniu Burmistrza o wyłożeniu do publicznego wglądu tego dokumentu poinformowano w sposób zwyczajowo przyjęty¹⁹. Do aktualizacji projektu nie składano wniosków, zastrzeżeń lub uwag.

Zaktualizowany projekt założeń do planu zaopatrzenia w energię elektryczną określał zakres, o którym mowa w art. 19 ust. 3 *ustawy prawo energetyczne*, oraz uzyskał pozytywną opinię Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie koordynacji współpracy z innymi gminami i w zakresie zgodności z polityką energetyczną państwa²⁰, wymaganą dyspozycją art. 19 ust. 5 tej ustawy.

(akta kontroli: t. I str. 30-46, 47-136)

Przyjęta w 2019 r. *Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w energię elektryczną* nie została przekazana do właściwych przedsiębiorstw energetycznych działających na terenie Gminy, ponieważ – jak wskazał Burmistrz – udostępnione przez te podmioty dane w zakresie zaopatrzenia Miasta w energię elektryczną i paliwa gazowe przed przystąpieniem do aktualizacji zostały w całości uwzględnione w opracowanym dokumencie.

(akta kontroli: t. I str. 278, 280)

1.2. W Gminie nie było podstaw do opracowania projektu planu zaopatrzenia energetycznego dla obszaru gminy lub jej części, o którym w art. 20 ust. 1 *ustawy prawo energetyczne*, albowiem – jak wskazał Burmistrz – plany rozwoju przedsiębiorstw energetycznych zapewniały zaspokojenie zapotrzebowania Gminy na energię elektryczną i paliwa gazowe.

(akta kontroli: t. I str. 278, 281)

1.3. Według wyjaśnień Burmistrza, prowadzony w Gminie system monitorowania realizacji *Założeń do planu zaopatrzenia w energię elektryczną* oraz aktualizacji tych założeń obejmował bieżące nadzorowanie w szczególności: postępów w realizacji przedsięwzięć określonych w planach rozwojowych przedsiębiorstw energetycznych

¹⁵ Uchwała Nr IX/49/15 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 31 sierpnia 2015 r. w sprawie przyjęcia do realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 r. dla Miasta Jedlina-Zdrój z uwzględnieniem zapisów części wspólnej Planu dla Aglomeracji Wałbrzyskiej.

¹⁶ Uchwała Nr XXXIX/208/2010 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 10 listopada 2010 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jedlina-Zdrój.

¹⁷ Uchwały Rady Miasta Jedlina-Zdrój: Nr XXI/136/12 z dnia 29 listopada 2012 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w rejonie ul. Piastowskiej, ul. Wałbrzyskiej i terenu kolejowego w Jedlinie-Zdrój; Nr XXXII/197/14 z dnia 230 stycznia 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych pomiędzy ul. Kłodzką, ul. Dworcową i granicą obrębów Jedlina-Zdrój–Jedlinka; Nr XV/85/16 z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w rejonie ul. Kłodzkiej; Nr XXXVIII/234/18 z dnia 28 lutego 2018 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój dla działek nr 174 i 190; Nr XLIV/265/18 z dnia 27 września 2018 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój.

¹⁸ W formie elektronicznej na stronie www.bip.jedlinazdroj.eu.

¹⁹ Poprzez zamieszczenie ogłoszenia na tablicy ogłoszeń Urzędu oraz publikację ogłoszenia na stronie BIP Urzędu.

²⁰ Uchwała Nr 1284/VI/19 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 2 października 2019 r. w sprawie wydania opinii do aktualizacji „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Jedlina-Zdrój”.

dostarczających gaz i energię elektryczną; stanu oświetlenia ulic, w tym usuwania stwierdzonych awarii i usterek; wysokości ponoszonych wydatków na zakup gazu do celów grzewczych oraz energii elektrycznej na potrzeby obiektów jednostek Gminy i oświetlenia ulicznego²¹; wielkości produkcji energii z paneli fotowoltaicznych zamontowanych na dachu obiektu Urzędu. Ponadto Gmina prowadziła działania zachęcające i promocyjne związane z ograniczeniem zużycia energii i ograniczenia niskiej emisji. Organizowane były cykliczne (raz w roku przed wystąpieniem pandemii COVID-19) spotkania kierownictwa Urzędu z mieszkańcami miasta, na których promowano działania dotyczące zmiany sposobu ogrzewania lokali na ogrzewanie energooszczędne i niskoemisyjne. W 2019 r. w Gminie, wspólnie z Polskim Górnictwem Naftowym i Gazownictwem S.A. (dalej: PGNiG) utworzono punkt konsultacyjny wspomagający mieszkańców przy składaniu wniosków o wydanie warunków przyłączenia budynków do sieci gazowej. W wyniku dużego zainteresowania mieszkańców w tym zakresie PGNiG podjęło decyzję o rozbudowie tej sieci na terenie miasta na odcinku ok. 1,3 km²².

(akta kontroli: t. I str. 279, 282-283)

1.4. Zadania ujęte w Założeniach do planu zaopatrzenia w energię elektryczną oraz w aktualizacji tych założeń, stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej²³ (dalej: *ustawa o efektywności energetycznej*), obejmowały stosowanie środków poprawy efektywności energetycznej wykazanych w art. 6 ust. 2 tej ustawy. W ramach przywołanych zadań Gmina zrealizowała w szczególności:

[1] inwestycję w zakresie modernizacji oświetlenia ulicznego na przełomie lat 2017/2018; wymieniono oświetlenie uliczne w Mieście na energooszczędne oprawy oświetleniowe typu LED, które umożliwiają uzyskanie oszczędności w zużyciu energii elektrycznej²⁴;

[2] termomodernizację obiektów użyteczności publicznej w Jedlinie-Zdroju, tj. budynku Urzędu Miasta wraz z montażem instalacji fotowoltaicznej oraz budynku gimnazjum miejskiego²⁵ w latach 2017-2018.

(akta kontroli: t. I str. 22, 108-113, 279, 283)

1.5. Zadania własne w zakresie planowania i organizacji działań mających na celu racjonalizację zużycia energii w szczególności na oświetlenie uliczne, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 4 *ustawy prawo energetyczne*, Gmina realizowała poprzez:

[1] opracowanie we wrześniu 2015 r. koncepcji modernizacji oświetlenia ulicznego Jedliny-Zdrój, w ramach której dokonano pełnej inwentaryzacji aktualnego wówczas stanu oświetlenia ulic;

[2] sporządzenie w marcu 2017 r. projektu modernizacji oświetlenia ulicznego dla centrum miasta i projektów nowych punktów świetlnych w miejscach, w których nie było żadnego oświetlenia²⁶;

[3] przyjęcie w *Założeniach do planu zaopatrzenia w energię elektryczną oraz w aktualizacji tego dokumentu* – w ramach działań racjonalizujących wykorzystanie energii elektrycznej – działań obejmujących przechodzenie na stosowanie energooszczędnych źródeł światła w obiektach użyteczności publicznej oraz dążenie do wprowadzenia technologii LED do oświetlenia wszystkich ulic i placów;

²¹ W ramach umowy eksploatacyjnej z TAURON zostały zainstalowane sterowniki oświetlenia ulicznego, które racjonalizują i dopasowują do aktualnych potrzeb sterowanie oświetleniem ulicznym.

²² Ul. Moniuszki i Ogrodowa – odcinek o długości ok. 1 km, ul. Długa – odcinek o długości ok. 0,3 km.

²³ Dz. U. z 2021 r. poz. 468.

²⁴ Projektem objęto 322 punkty świetlne.

²⁵ Obecnie szkoła podstawowa.

²⁶ Osiedle domów jednorodzinnych, ul. Zakopiańska.

przeprowadzanie regularnych prac konserwacyjno-naprawczych i czyszczenie oświetlenia.

(akta kontroli: t. I str. 26-27, 111-112, 278-279, 281-282)

1.6. W Urzędzie nie wyznaczono jednej komórki organizacyjnej lub stanowiska odpowiedzialnych za planowanie energetyczne, w tym planowanie i realizację działań mających na celu racjonalizację zużycia energii elektrycznej. Stosownie do przepisów Regulaminu organizacyjnego Urzędu²⁷ działania te realizowały:

[1] Referat Gospodarki Przestrzennej i Mieszkaniowej, do którego zadań należało m.in. prowadzenie spraw związanych z zaopatrzeniem w energię elektryczną (w tym z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania oświetlenia na terenie Gminy) oraz w paliwa gazowe;

[2] Samodzielne Stanowisko ds. Gminnego Utrzymania Porządku, Zieleni i Cmentarza, do którego zadań należało m.in. systematyczne dokonywanie przeglądu oświetlenia ulic, placów i dróg na terenie miasta oraz sprawowanie merytorycznego nadzoru nad realizacją umowy o zaopatrzenie w energię elektryczną;

[3] Biuro Gminnych Inwestycji i Infrastruktury Miejskiej, do którego zadań należało m.in. przygotowywanie wniosków o wszczęcie postępowań o przeprowadzenie zamówień publicznych dotyczących zadań inwestycyjnych²⁸ oraz realizacja tych zadań, w tym w zakresie modernizacji oświetlenia ulicznego²⁹.

Wykazane zadania uwzględniono również w zakresach obowiązków służbowych odpowiedzialnych pracowników tych komórek organizacyjnych.

(akta kontroli: t. I str. 137-154, 346-348)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Aktualizacji *Założeń do planu zaopatrzenia w energię elektryczną* uchwalonych w dniu 29 lutego 2012 r.³⁰ dokonano w dniu 28 listopada 2019 r.³¹, tj. ze zwłoką czterech lat i dziewięciu miesięcy w odniesieniu do terminu określonego w art. 19 ust. 2 *ustawy prawo energetyczne* (aktualizacja co najmniej raz na trzy lata).

Wykazaną zwłokę Burmistrz tłumaczył ograniczeniami finansowymi Gminy w latach 2015-2016. Wskazał on również, że w 2017 r. na terenie powiatu wałbrzyskiego powstał klaster energetyczny³², którego Gmina była współzałożycielem. Pierwotnie

²⁷ W latach 2018-2020 (I kwartał) organizację Urzędu określał regulamin organizacyjny wprowadzony zarządzeniem Nr 6/12 Burmistrza Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 31 stycznia 2012 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Jedlina-Zdrój, ze zm. (dotyczy zarządzeń Burmistrza zmieniających Zarządzenie Nr 6/2012 r. Burmistrza Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 31 stycznia 2012 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Jedlina-Zdrój, kolejno: Nr 70/2013 z dnia 31 grudnia 2013 r.; Nr 24/2015 z dnia 23 kwietnia 2015 r.; Nr 75/2015 z dnia 5 października 2015 r.; Nr 112/2019 z dnia 31 grudnia 2019 r.; Nr 95/2020 z dnia 30 grudnia 2020 r.).

²⁸ Szacowanie wartości zamówień, przygotowywanie specyfikacji istotnych warunków zamówienia, opracowywanie projektów umów.

²⁹ Uzgadnianie dokumentacji projektowej, koordynowanie i nadzorowanie prac projektowych, nadzorowanie przestrzegania postanowień umów z wykonawcami robót, bieżąca kontrola wydatków w ramach realizowanych inwestycji w odniesieniu do kwot ujętych w budżecie, rozliczanie inwestycji, udział w czynnościach odbioru robót oraz przekazywaniu obiektów do użytkowania, uczestnictwo w przeglądach w okresie gwarancji i rękoma oraz odbiorach pogwarancyjnych.

³⁰ Uchwała Nr XIV/76/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 29 lutego 2012 r. w sprawie uchwalenia Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Jedlina-Zdrój.

³¹ Uchwała Nr XIII/82/19 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 listopada 2019 r.

³² Wałbrzyski Klaster Energetyczny – założony w dniu 20 listopada 2017 r. (list intencyjny z dnia 11 maja 2017 r.) przez przedstawicieli Miast Wałbrzych, Szczawno-Zdrój, Jedlina-Zdrój, Głuszycy i Boguszków Gorce oraz Wałbrzyski Związek Wodociągów i Kanalizacji, Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A., Control Process S.A., Politechnikę Wrocławską, MSM Energy sp. z o.o. s.k. i Innovation AG Albert Gryszczyk. Misją klastra jest

planowano w ramach klastra energetycznego zlecić opracowanie aktualizacji przedmiotowego dokumentu wspólnie z innymi gminami, jednakże w późniejszym okresie członkowie klastra wycofali się z tego zamierzenia. Dlatego też na początku 2019 r. podjęta została decyzja o samodzielnym zleceniu przez Gminę opracowania aktualizacji *Założeń do planu zaopatrzenia w energię elektryczną*.

(akta kontroli: t. I str. 15-19, 30-35, 47, 278-280)

OCENA CZĄSTKOWA Zadania Gminy w obszarze planowania oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic uwzględniały kwestie jego modernizacji oraz racjonalizacji zużycia energii. Burmistrz opracował projekt założeń do planu zaopatrzenia energetycznego, jednak jego aktualizacji dokonano ze zwłoką w odniesieniu do dyspozycji art. 19 ust. 2 *ustawy prawo energetyczne*. Organizacja Urzędu zapewniała właściwą realizację działań mających na celu modernizację oświetlenia ulicznego i tym samym racjonalizację zużycia energii elektrycznej na to oświetlenie.

OBSZAR **2. Finansowanie funkcjonowania i modernizacji oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic z zachowaniem racjonalizacji zużycia energii elektrycznej**

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach 2016-2020 wydatki Gminy na finansowanie oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic znajdujących się na jej terenie kształtowały się następująco:

- w 2016 r. planowane i wykonane wydatki ogółem Gminy wyniosły odpowiednio 20 857 514 zł i 17 679 860 zł (tj. 84,8% planu). Wydatki na zakup energii elektrycznej, modernizację, budowę i utrzymanie punktów świetlnych wyniosły 458 645 zł, co stanowiło 2,6% udziału w wydatkach ogółem Gminy.

Udział procentowy wydatków na oświetlenie zewnętrzne w wydatkach na energię elektryczną ogółem wyniósł 66,6% (176 495 zł).

Największy udział w wydatkach ogółem Gminy miały wydatki na zużycie energii, które wyniosły 264 972 zł (tj. 1,5%). Na konserwację punktów świetlnych, wydatkowano 177 928 zł (tj. 1,0%), natomiast na modernizację punktów świetlnych 15 744 zł (tj. 0,1%);

- w 2017 r. planowane i wykonane wydatki ogółem Gminy wyniosły odpowiednio 26 399 315 zł i 23 622 396 zł (89,5% planu). Wydatki na zakup energii elektrycznej, modernizację, budowę i utrzymanie punktów świetlnych wyniosły 560 703 zł, co stanowiło 2,4% udziału w wydatkach ogółem Gminy.

Udział procentowy wydatków na oświetlenie zewnętrzne w wydatkach na energię elektryczną ogółem wyniósł 64,3% (191 111 zł).

Największy udział w wydatkach ogółem miały wydatki na modernizację punktów świetlnych, które wyniosły 7 749 zł (tj. 0,1%). Na zużycie energii wydatkowano 297 388 zł (tj. 1,3%), natomiast na konserwację punktów świetlnych 255 566 zł (tj. 1,1%);

- w 2018 r. planowane i wykonane wydatki ogółem Gminy wyniosły odpowiednio 29 045 358 zł i 27 510 153 zł (94,7% planu). Wydatki na zakup energii elektrycznej,

wzajemne wspieranie się członków: przedsiębiorców, jednostek sfery badawczo-rozwojowej, jednostek samorząd terytorialnego oraz innych instytucji w celu rozwoju lokalnej efektywności energetycznej i lokalnych zasobów OZE, wykreowania Aglomeracji Wałbrzyskiej jako otwartego na rozwój czystych technologii. Do zadań Klastra należy między innymi ustalanie strategii, planowanie i realizacja działań na rzecz stałego i zrównoważonego rozwoju sektora energetyki odnawialnej, przyczyniających się do poprawy bezpieczeństwa energetycznego regionu.

modernizację, budowę i utrzymanie punktów świetlnych w wyniku realizowanej inwestycji modernizacji oświetlenia ulicznego wzrosły w porównaniu do 2017 r. o 239,2% i wyniosły 1 341 192 zł, co stanowiło 4,9% udziału w wydatkach ogółem Gminy.

Udział procentowy wydatków na oświetlenie zewnętrzne w wydatkach na energię elektryczną ogółem wyniósł 62,8% (194 645 zł).

Największy udział w wydatkach ogółem miały wydatki na modernizację punktów świetlnych, które wyniosły 779 315 zł (tj. 2,8%). Na zużycie energii wydatkowano 309 917 zł (tj. 1,1%), na konserwację punktów świetlnych 232 266 zł (tj. 0,8%), natomiast na wybudowanie nowych punktów świetlnych 19 694 zł (tj. 0,1%);

- w 2019 r. planowane i wykonane wydatki ogółem Gminy wyniosły odpowiednio 26 688 489 zł i 24 135 738 zł (94,4% planu). Wydatki na zakup energii elektrycznej, modernizację, budowę i utrzymanie punktów świetlnych w wyniku zrealizowanej w 2018 r. inwestycji, zmalały o 63,8% wynosząc 485 561 zł, co stanowiło 2,0% udziału w wydatkach ogółem Gminy.

Udział procentowy wydatków na oświetlenie zewnętrzne w wydatkach na energię elektryczną ogółem wyniósł 64,7% (171 729 zł).

Największy udział w wydatkach ogółem miały wydatki na zużycie energii wynoszące 265 492,1 zł (tj. 1,1 %). Na konserwację punktów świetlnych wydatkowano 168 311 zł (tj. 0,7%), na modernizację 38 622 zł (tj. 0,2%) natomiast na wybudowanie nowych punktów świetlnych 13 136 zł (tj. 0,1%);

- w 2020 r. planowane i wykonane wydatki ogółem Gminy wynosiły odpowiednio 29 915 792 zł i 26 461 720 zł (88,5% planu). Wydatki na zakup energii elektrycznej, modernizację, budowę i utrzymanie punktów świetlnych w wyniku wzrostu cen energii wzrosły o 21,8% w porównaniu do 2019 r. wnosząc 591 557 zł, co stanowiło 2,3% udziału w wydatkach ogółem Gminy.

Udział procentowy wydatków na oświetlenie zewnętrzne w wydatkach na energię elektryczną ogółem wyniósł 64,7% (243 506 zł)³³.

Największy udział w wydatkach ogółem miały wydatki na zużycie energii wynoszące 376 645 zł (tj. 1,4%). Na konserwację punktów świetlnych wydatkowano 154 391 zł (tj. 0,6%), natomiast na wybudowanie nowych punktów świetlnych 60 521 zł (tj. 0,2%).

(akta kontroli: t. I str. 289-292)

2.2. Gmina podejmowała efektywne działania na rzecz obniżenia kosztów energii elektrycznej. Zrealizowana w latach 2017-2018 inwestycja związana z modernizacją oświetlenia ulicznego współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego pn. *Ograniczenie niskiej emisji w uzdrowisku Jedlina-Zdrój obejmującego realizację zadania nr 3 pn. Modernizacja oświetlenia na energooszczędne w Gminie Jedlina-Zdrój*, w wyniku której zmodernizowano 315 punktów świetlnych oraz wybudowano 32 szt. nowych punktów, przyczyniła się do zmniejszenia zużycia energii elektrycznej, a w konsekwencji obniżenia jej kosztów.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r., tj. przed zakończeniem realizowanej inwestycji modernizacji oświetlenia ulicznego, zużycie energii elektrycznej 860 punktów świetlnych znajdujących się na terenie Gminy wynosiło 423,6 MWh. Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r., tj. po zakończeniu przedsięwzięcia inwestycyjnego, zużycie energii, wyniosło 350,3 MWh (spadek o 17,3%), natomiast według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. 343,8 MWh (spadek o 18,8%).

³³ W tym 22 226 zł zobowiązań roku 2019 r.

Niemniej mimo obniżenia zużycia energii elektrycznej, efekty te nie miały odzwierciedlenia w wymiarze finansowym, m.in. z uwagi na wzrost liczby punktów świetlnych do 922 (w 2019 r.) oraz 941 (w 2020 r.), a przede wszystkim ze względu na wzrost cen energii elektrycznej w latach 2019-2020 o 60,5%.

Burmistrz podał, że Gmina we wskazanych latach szukała najtańszych dostawców energii elektrycznej poprzez organizowanie przetargów w ramach *pzp*. Dzięki temu, jak wskazał, oferowane ceny za energię elektryczną były najniższe w danym momencie. W ramach umowy eksploatacyjnej zawartej z TAURON zostały zainstalowane sterowniki oświetlenia ulicznego, które racjonalizują i dopasowują do potrzeb sterowanie oświetleniem ulicznym. Dodał również, że Gmina nie zawierała umów o poprawę efektywności energetycznej, chociaż prowadziła rozmowy w tej kwestii, ale przedstawione warunki nie były korzystne dla Gminy, gdyż w tym czasie Gmina sama mogła pozyskać w ramach programów unijnych środki na poprawę efektywności.

Działania Gminy w przedmiocie obniżenia kosztów energii elektrycznej poza realizacją ww. inwestycji obejmowały także modernizację obiektów (m.in. Centrum Kultury, Biblioteki, Urząd), w tym wymianę całej instalacji oświetleniowej na energooszczędną typu LED. W remontowanych obiektach użyteczności publicznej (Centrum Kultury) zamontowano panele fotowoltaiczne. W ramach Wałbrzyskiego Klastra Energetycznego złożono wspólny wniosek na montaż paneli fotowoltaicznych w budynku Ośrodka Pomocy Społecznej oraz dwóch budynkach Miejskiej Szkoły Podstawowej.

(akta kontroli: t. I str. 159-250, 289-292, 299, 568-570)

2.3. W latach 2018-2020 skala oświetlenia miejsc publicznych w Gminie kształtowała się następująco:

- według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. liczba punktów świetlnych wynosiła 860, w tym: własność Gminy – 249, własność przedsiębiorstwa energetycznego – 611,
- według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. liczba punktów świetlnych wynosiła 888, w tym: własność Gminy – 473, własność przedsiębiorstwa energetycznego – 415,
- według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. liczba punktów świetlnych wynosiła 922, w tym: własność Gminy – 507, własność przedsiębiorstwa energetycznego – 415,
- według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. liczba punktów świetlnych wynosiła 941, w tym własność Gminy – 520, własność przedsiębiorstwa energetycznego – 421.

Punkty świetlne należące do Gminy to punkty, które wybudowane zostały w ramach własnych inwestycji, a także postawione na zapotrzebowanie mieszkańców przez Gminę. Zwiększająca się w latach 2017-2020 liczba punktów świetlnych, których dysponentem była Gmina związana była z rosnącą liczbą inwestycji prowadzonych przez Gminę (między innymi na nowo powstałych osiedlach, parkach, obiektach użyteczności publicznej, a także w ramach zawartego w 2017 r. porozumienia z przedsiębiorstwem energetycznym, na mocy którego udostępniono Gminie 216 opraw oświetleniowych³⁴ w celu realizacji projektu współfinansowanego ze środków unijnych. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki oświetlania przez Gminę miejsc niebędących jej własnością. W ocenie Burmistrza w miarę możliwości technicznych i potrzeb, Gmina zapewnia oświetlenie we wszystkich miejscach publicznych.

³⁴ Umowa z dnia 28 czerwca 2017 r.

W zakresie podejmowanych przez Gminę działań w celu modernizacji oświetlenia drogowego będącego w posiadaniu innych zarządów dróg, Burmistrz wskazał, że w ramach umowy eksploatacyjnej³⁵ zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym, zostało zrealizowane doświetlenie drogi wojewódzkiej nr 381 i 383.

(akta kontroli: t. str. 300-301, 350-371, 568-570)

2.4. W latach 2018-2021 (I kwartał) Gmina dokonywała zakupu energii elektrycznej na podstawie:

[1] w okresie od dnia 1 lipca 2017 r. do dnia 30 czerwca 2019 r. – umów zawartych w dniu 4 lipca 2017 r. z VERVIS sp. z o.o. zs. we Włocławku, tj.:

- umowy nr 15/17 na sprzedaż energii elektrycznej na potrzeby oświetlenia ulicznego Gminy, ze zm.³⁶; cena za 1 kWh: 0,1966 zł netto (0,2418 zł brutto) przez cały okres obowiązywania umowy;

- umowy nr 16/17 na sprzedaż energii elektrycznej do obiektów (jednostek) Gminy, ze zm.³⁷; cena za 1 kWh: 0,1966 zł netto (0,2418 zł brutto) przez cały okres obowiązywania umowy;

[2] w okresie od dnia 1 lipca 2019 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. – umów zawartych w dniu 22 maja 2019 r. z TRMEW Obrót S.A. z/s w Warszawie, tj.:

- umowy nr 4/19 na sprzedaż energii elektrycznej na potrzeby oświetlenia ulicznego Gminy, ze zm.³⁸; cena za 1 kWh: w okresie od dnia 1 lipca 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. – 0,1966 zł netto (0,2418 zł brutto); w okresie od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. – 0,3250 zł netto (0,3997 zł brutto);

- umowy nr 5/19 na sprzedaż energii elektrycznej do obiektów (jednostek) Gminy, ze zm.³⁹; cena za 1 kWh: w okresie od dnia 1 lipca 2019 r. do dnia 31 grudnia 2019 r. – 0,1966 zł netto (0,2418 zł brutto); w okresie od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. – 0,3610 zł netto (0,4440 zł brutto);

[3] w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. – umów zawartych w dniu 10 grudnia 2020 r. z RESPEKT ENERGY S.A. z/s w Warszawie, tj.:

- umowy nr 10/20 na sprzedaż energii elektrycznej na potrzeby oświetlenia ulicznego Gminy w latach 2021-2022; cena za 1 kWh: w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2021 r. – 0,2628 zł netto (0,3232 zł brutto); w okresie od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. – 0,2778 zł netto (0,3416 zł brutto);

- umowy nr 11/20 na sprzedaż energii elektrycznej do obiektów (jednostek) Gminy; cena za 1 kWh: w okresie od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2021 r. – 0,2835 zł netto (0,3487 zł brutto); w okresie od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. – 0,3026 zł netto (0,3721 zł brutto).

(akta kontroli: t. I str. 159, 160-250)

³⁵ Szczegółowy zakres wykonywanych czynności w ramach prowadzonego serwisu oświetlenia oraz zakres dodatkowych prac będących zobowiązaniem Wykonawcy w ramach zawartej umowy nr 1/17 z dnia 3 stycznia 2017 r. obejmował m.in. wykonanie oświetlenia pomiędzy wiaduktami na ul. Kłodzkiej od Pl. Zwycięstwa – 8 punktów świetlnych, na ul. Świdnicka – 5 punktów świetlnych oraz ul. Noworudzkiej – 3 oprawy na jednym słupie.

³⁶ Aneks nr 1 z dnia 26 września 2017 r.

³⁷ Aneks nr 1 z dnia 26 września 2017 r.; aneks nr 2 z dnia 26 września 2017 r.; aneks nr 3 z dnia 19 lutego 2019 r.

³⁸ Aneks nr 1 z dnia 20 sierpnia 2019 r.; porozumienie z dnia 6 września 2019 r. w sprawie korekty cen lub stawek opłat w 2019 r. do Umowy sprzedaży energii elektrycznej nr 4/19 z dnia 22 maja 2019 r.; aneks nr 2 z dnia 21 stycznia 2020 r.; aneks nr 3 z dnia 25 listopada 2020 r.

³⁹ Aneks nr 1 z dnia 9 lipca 2019 r.; porozumienie z dnia 6 września 2019 r. w sprawie korekty cen lub stawek opłat w 2019 r. do Umowy sprzedaży energii elektrycznej nr 4/19 z dnia 22 maja 2019 r.; aneks nr 2 z dnia 19 grudnia 2019 r.; aneks nr 3 z dnia 21 stycznia 2020 r.; aneks nr 4 z dnia 25 listopada 2020 r.

Badanie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego przeprowadzonego w 2020 r. na zakup energii elektrycznej na potrzeby oświetlenia ulicznego oraz obiektów (jednostek) Gminy w latach 2021-2022 wykazało, że zostało ono przeprowadzone zgodnie z przepisami *pzp*.

(akta kontroli: t. I str. 137, 155-158, 251-271)

2.5. Według stanu na dzień: 1 stycznia 2018 r. i 31 grudnia 2020 r. wszystkie punkty świetlne znajdujące się na terenie Gminy były sprawne i użytkowane oraz służyły poprawie wykorzystania energii elektrycznej⁴⁰. We wskazanym okresie nie wystąpiły przypadki ich wyłączenia ze względu na oszczędności czy awarie.

Stan oświetlenia ulicznego był na bieżąco kontrolowany przez pracownika Urzędu⁴¹, którego zakres obowiązków zobowiązywał do systematycznych przeglądów punktów świetlnych. Z przeprowadzonych comiesięcznych kontroli sporządzane były notatki służbowe, a stwierdzone awarie zgłaszane do podmiotów sprawujących serwis punktów oświetleniowych.

Przeprowadzone oględziny⁴² wybranych 216 punktów świetlnych (23,0% ogółu), zlokalizowanych na terenie Gminy wykazały, iż spośród łącznie skontrolowanych, stwierdzono cztery niesprawne latarnie. Specjalista ds. gminnego utrzymania porządku, zieleni i cmentarza, który uczestniczył w oględzinach oświadczył, że jeden punkt świetlny był niesprawny z powodu uszkodzenia w wyniku wypadku drogowego, natomiast awarii pozostałych trzech nie był w stanie wyjaśnić. Zadeklarował jednocześnie, że niezwłocznie zgłosi awarię do podmiotów sprawujących serwis punktów oświetleniowych na podstawie zawartej z nimi umowy, co uczynił w dniu 17 marca 2021 r.

(akta kontroli: t. I str. 333-349, 581-589)

2.6. W latach 2018-2020 Gmina wywiązywała się z obowiązku pokrywania kosztów związanych z infrastrukturą oświetleniową. Przedsięwzięcia związane z budową, wymianą, modernizacją i utrzymaniem, zostały zawarte w założeniach do planu zaopatrzenia energetycznego, a wysokość planowanych i wykonanych wydatków na te zadania została zawarta w uchwałach budżetowych, wieloletniej prognozie finansowej Gminy, jak również w sprawozdaniach budżetowych.

W Gminie obowiązywały dwie umowy serwisowe (nr 1/17 z dnia 3 stycznia 2017 r. obowiązująca do dnia 31 grudnia 2018 r. oraz nr 1/19 z dnia 2 stycznia 2019 r. obowiązująca do dnia 31 grudnia 2022 r.), których przedmiotem były usługi polegające na zapewnieniu sprawnego działania oświetlenia dróg, ulic, placów, ciągów komunikacyjnych i terenów zielonych na terenie Gminy. Umowy zostały zawarte z przedsiębiorstwem energetycznym, będącym właścicielem części infrastruktury oświetleniowej znajdującej się na terenie Gminy. Umowy zawarto w trybie art. 67 ust. 1 pkt 1 lit. a *pzp*.

Gmina każdorazowo przed rozpoczęciem postępowania o konserwację oświetlenia zwracała się do przedsiębiorstwa energetycznego o wyrażenie zgody na dostęp do swojej sieci w celu przeprowadzenia procedury wyłonienia wykonawcy na obsługę i konserwację oświetlenia ulicznego. Za każdym razem przedsiębiorstwo nie wyrażało zgody na wykonanie jakichkolwiek prac na sieci elektroenergetycznej przez inny podmiot. Uzasadnieniem odmowy wskazanym przez przedsiębiorcę, był brak majątkowo wydzielonego układu urządzeń od szyn zbiorczych niskiego

⁴⁰ Według stanu na dzień 1 stycznia 2018 r. żaden spośród 860 punktów świetlnych nie został dostosowany do poprawy efektywności energetycznej, gdyż Gmina była w trakcie realizacji inwestycji modernizacji oświetlenia ulicznego. Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., spośród ogółu 941 punktów świetlnych, 341 zostało dostosowanych do poprawy efektywności energetycznej.

⁴¹ Specjalista ds. gminnego utrzymania porządku, zieleni i cmentarza.

⁴² W dniu 16 marca 2021 r.

napięcia stacji transformatorowej, poprzez przyłącze zasilające i tablicę sterowniczą na słupach latarni oraz powiązań pomiędzy nimi.

Przed zawarciem ww. umów przedstawiciele Gminy oraz pracownicy przedsiębiorstwa energetycznego przeprowadzali inwentaryzację ilościową wszystkich punktów świetlnych⁴³ zlokalizowanych na terenie Gminy uwzględniającą strukturę własnościową.

Na mocy umów wykonawca zobowiązany był do prowadzenia serwisu urządzeń oświetlenia drogowego (w tym również tych, których właścicielem była Gmina) w sposób zapewniający sprawność techniczną i użytkową tych urządzeń. Ponadto w ramach zawartych umów wykonawca zobowiązał się do wykonania oświetlenia pomiędzy wiaduktami na ul. Kłodzkiej od Pl. Zwycięstwa – 8 punktów świetlnych, na ul. Świdnicka – 5 punktów świetlnych oraz ul. Noworudzkiej – 3 oprawy na jednym słupie⁴⁴, a także do zagęszczenia do 12 punktów świetlnych wskazanych przez zamawiającego na istniejącej sieci⁴⁵.

W umowie nr 1/17 z dnia 3 stycznia 2017 r. miesięczne wynagrodzenie wykonawcy stanowiło iloczyn liczby opraw świetlnych i ceny ryczałtowej wynoszącej 18 zł netto za punkt świetlny, natomiast łączne wynagrodzenie nie mogło przekroczyć kwoty 371 314 zł netto.

Z kolei w umowie z dnia 2 stycznia 2019 r. miesięczne wynagrodzenie wykonawcy stanowiło iloczyn liczby opraw świetlnych i ceny ryczałtowej netto za punkt świetlny, która była różna w zależności od stanu technicznego latarni i wynosiła do 10 zł do 12 zł za punkt świetlny⁴⁶, natomiast łączne wynagrodzenie wykonawcy nie mogło przekroczyć kwoty netto 506 842 zł (132 062 zł w 2019 r. oraz po 124 927 zł netto w latach 2020-2022). Wysokość poniesionych przez Gminę wydatków na utrzymanie punktów świetlnych wyniosła 341 507 zł netto (za cały okres obowiązywania umowy 1/17 z dnia 3 stycznia 2017 r.), natomiast za lata 2019-2020 (w okresie obowiązującej umowy nr 1/19 z dnia 2 stycznia 2019 r.) odpowiednio 132 062 zł netto i 124 927 zł netto.

(akta kontroli: t. I str. 350-384, 433-457, t. II str. 772, 774-779)

2.7. W badanym okresie Gmina zrealizowała ogółem sześć zadań związanych z modernizacją oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic, których łączna wartość wynosiła 801 109,90 zł, w tym:

- jedno zadanie zrealizowane na podstawie przepisów *pzp* w trybie przetargu ustnego nieograniczonego pn. „Ograniczenie niskiej emisji w uzdrowisku Jedlina-Zdrój obejmujące realizację Zadania nr 3 pn.: Modernizacja oświetlenia na energooszczędne w Gminie Jedlina-Zdrój” o wartości 707 839 zł⁴⁷, realizowane w latach 2017-2018;
- pięć zadań ze względu na wartość nieprzekraczającą równowartości 30,0 tys. euro netto, zrealizowanych zostało w oparciu o zasady zawarte *Regulaminie zamówień*, obejmujących: [1] Wykonanie robót w ramach zadania inwestycyjnego pn. Modernizacja oświetlenia w Jedlinie-Zdroju o wartości 19 694 zł, zrealizowane w 2018 r., [2] Modernizację oświetlenia – lampy solarne o wartości 13 136 zł

⁴³ Oprawa wraz ze słupem.

⁴⁴ W ramach umowy nr 1/17 z dnia 3 stycznia 2017 r., co zostało w całości zrealizowane.

⁴⁵ W ramach umowy nr 1/19 z dnia 2 stycznia 2019 r. Do końca I kwartału 2021 r. wybudowanych zostało sześć nowych punktów.

⁴⁶ Szczegółowy stan techniczny latarni, od którego uzależniona była cena, został określony w umowie.

⁴⁷ Kwota wydatków poniesionych na to zadanie wyniosła 739 570 zł. Projekt zrealizowany został w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-20202 współfinansowany ze środków Funduszu Rozwoju Regionalnego. Dofinansowanie tego zadania wyniosło 85,0% W ramach tego zadania wymieniono 134 szt. opraw oświetleniowych energooszczędnych, wybudowano 32 szt. nowych punktów świetlnych oraz 156 szt. punktów świetlnych (oprawa i słup).

zrealizowane w 2019 r., [3] Modernizację oświetlenia – lampy solarne o wartości o wartości 17 821 zł, zrealizowane w 2020 r., [4] Modernizację oświetlenia – lampy solarne o wartości o wartości 23 120 zł zrealizowane w 2020 r., [5] Modernizację oświetlenia – lampy solarne o wartości o wartości 19 500 zł, zrealizowane w 2020 r.

Badaniem objęto trzy zadania inwestycyjne o najwyższej wartości, których przedmiotem była:

- *Modernizacja oświetlenia na energooszczędne w Gminie Jedlina-Zdrój, realizowane w ramach projektu pn. Ograniczenie niskiej emisji w Uzdrawisku Jedlina-Zdrój*, o wartości 707 839 zł. W ramach tego zadania kontrolą objęto również postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego obejmującego przygotowanie dokumentacji projektowej tejże inwestycji o wartości ogółem 15 129 zł⁴⁸, a także świadczenie usług nadzoru inwestorskiego o wartości 6 300 zł⁴⁹;

- *Modernizacja oświetlenia – lampy solarne*, o wartości o wartości 23 200 zł⁵⁰;

- *Wykonanie robót w ramach zadania inwestycyjnego pn. Modernizacja oświetlenia w Jedlinie-Zdroju*, o wartości 19 694 zł⁵¹.

Kontrola wykazała, że postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, w trybie przetargu ustnego nieograniczonego, zostało przeprowadzone zgodnie z przepisami ustawy *pzp*. Realizacja zadania nastąpiła w terminie wynikającym z zawartej umowy, a wypłaty wynagrodzenia dokonywano po wykonaniu prac i bezusterkowym protokole odbioru robót, na podstawie prawidłowo wystawionych faktur. Niemniej zlecone przez Gminę zadanie przygotowania dokumentacji projektowej związanej z realizowaną inwestycją zostało przeprowadzone z naruszeniem *Regulaminu zamówień*, co zostało szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Objęta kontrolą próba dwóch zadań inwestycyjnych zrealizowanych ze względu na wartość, w oparciu o zasady określone w *Regulaminie zamówień* wykazała, że zadania te zostały wykonane terminowo, na warunkach określonych w zawartych zleceniach. Niemniej wyłonienie wykonawcy w jednym z realizowanych zadań nastąpiło z naruszeniem procedury określonej w przyjętych uregulowaniach, a ponadto Gmina zlecając realizację zdania w kolejnym przypadku w sposób nienależyty zabezpieczyła swoje interesy. Powyższe zostało szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: t. I str. 385-522, 560-563, t. II str. 56-122, 138-168)

2.8. Gmina w sposób prawidłowy zrealizowała i oddała do użytkowania zmodernizowane instalacje oświetleniowe w ramach inwestycji pn. *Modernizacja oświetlenia na energooszczędne w Gminie Jedlina-Zdrój, realizowane w ramach projektu pn. Ograniczenie niskiej emisji w Uzdrawisku Jedlina-Zdrój*. Zadanie zostało zrealizowane terminowo, zgodnie z projektem budowlanym, SIWZ oraz warunkami zawartymi w umowie o zamówienie publiczne, a zawarta umowa gwarantowała należyte zabezpieczenie interesów Gminy. Przeprowadzone oględziny⁵² aktualnego stanu technicznego punktów świetlnych zrealizowanych w ramach powyższej inwestycji wskazywały na jego właściwe utrzymanie.

⁴⁸ Zrealizowane w oparciu o *Regulamin zamówień: Wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla zadania pn. Oświetlenie zewnętrzne rejonu ulic Konopnickiej, A. Mickiewicza, Z. Herberta C.K. Norwida, Cz. Miłosza, W. Sikorskiego oraz ul. Zakopiańskiej (skatepark) w Jedlinie-Zdroju*, zlecenie nr GIM-58/2016 z dnia 23 listopada 2016 r., za kwotę 7 749 zł; *Wykonanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla zadania pn. Modernizacja oświetlenia zewnętrznego na terenie miasta Jedlina-Zdrój*, zlecenie nr GIM-10/2016 z dnia 2 marca 2016 r., za kwotę 7 380 zł.

⁴⁹ Zrealizowane na podstawie *Regulaminu zamówień*. Umowa nr 34/17 z dnia 29 marca 2017 r.

⁵⁰ Wniosek nr GPM.7021.41.2020 z dnia 30 czerwca 2020 r., protokół wyboru wykonawcy nr GPM.7021.41.2020 z dnia 30 czerwca 2020 r., zlecenie nr GPM nr 102/2020 z dnia 1 lipca 2020 r.

⁵¹ Wniosek nr GIM.7013.5.2017 z dnia 31 października 2017 r., protokół wyboru wykonawcy nr GIM.7013.5.2017 z dnia 31 października 2017 r., zlecenie nr GIM-45/2017 z dnia 31 października 2017 r.

⁵² W dniu 16 marca 2021 r.

2.9. W kontrolowanym okresie Gmina nie przekazywała instalacji oświetleniowych czy punktów świetlnych przedsiębiorstwu energetycznemu.

(akta kontroli: t. I str. 566, 568)

2.10. W latach 2018-2021 w Gminie nie wystąpiły przypadki ograniczania oświetlenia miejsc publicznych na skutek wyłączenia, braku napraw uszkodzonych punktów oświetleniowych, (latarni) czy wstrzymania budowy prowadzonej inwestycji.

Stan oświetlenia ulicznego był na bieżąco kontrolowany, a stwierdzone awarie niezwłocznie zgłaszane do podmiotów sprawujących serwis punktów oświetleniowych. Burmistrz podał, że zdarzające się usterki oświetlenia stwierdzone, przy co miesięcznych przeglądach dotyczyły najczęściej 1-2% wszystkich punktów oświetleniowych. Część z nich to przypadki losowe trudne do określenia. Podał, że część usterek związana była z uszkodzeniami starej, niemodernizowanej instalacji zasilającej, której właścicielem było przedsiębiorstwo energetyczne, a w innych przypadkach były to akty wandalizmu lub zdarzenia drogowe. Dodął, że w każdym stwierdzonym przypadku niesprawności oświetlenia, naprawy były wykonywane przez przedsiębiorstwo energetyczne bądź wykonawcę robót modernizacyjnych w ramach gwarancji (jeżeli dotyczyły tych punktów świetlnych, które zostały zmodernizowane w ramach zrealizowanej inwestycji).

(akta kontroli: t. I str. 569-570, 581-589)

2.11. W kontrolowanym okresie w Gminie w ramach prowadzonej kontroli zarządczej, zadania z zakresu prac związanych z budową i modernizacją punktów świetlnych zostały ujęte w ramach procesów: „Podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez przebudowę dróg gminnych” oraz „Podniesienie atrakcyjności turystycznej miasta poprzez rozbudowę infrastruktury turystycznej”. Przyjęty poziom ryzyka dla tych zadań określono jako średni. Oba zadania były monitorowane, a wskazane dla nich mierniki⁵³ zostały osiągnięte.

(akta kontroli: t. I str. 545-552, 570)

2.12. W kontrolowanym okresie do Urzędu nie wpływały skargi, wnioski i petycje w sprawach związanych z oświetleniem miejsc publicznych, dróg i ulic.

(akta kontroli: t. I str. 553-559)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przeprowadzając procedurę wyboru wykonawcy zadania inwestycyjnego pn. *Modernizacja oświetlenia ulicznego w Jedlinie Zdroju w 2020 r.*⁵⁴ o wartości 23 200 zł brutto, Gmina zaprosiła do składania ofert tylko jednego wykonawcę, mimo że zgodnie z § 3 ust. 4 *Regulaminu zamówień*, procedurę wyboru wykonawcy zamówienia przeprowadza się zapraszając do składania ofert, co najmniej dwóch wykonawców.

Burmistrz, powołując się na § 3 ust. 5 *Regulaminu zamówień*, wyjaśnił, że w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się realizację zamówienia po

⁵³ Miernikiem realizacji procesów była terminowość zrealizowania celów określonych dla tych zadań, tj. pozyskanie środków ze źródeł zewnętrznych na realizację projektów dotyczących przebudowy dróg gminnych oraz pozyskanie środków ze źródeł zewnętrznych na realizację projektów dotyczących rozbudowy infrastruktury turystycznej.

⁵⁴ Protokół wyboru wykonawcy nr GPM.7021.41.2020 z dnia 30 czerwca 2020 r.

negocjacji tylko z jednym wykonawcą i jak wyjaśnił skorzystano z tej możliwości, którą uzasadniono w protokole z wyboru wykonawcy.

NIK zwraca uwagę, iż negocjacje powołane przez Burmistrza nie zostały w protokole udokumentowane. Nadto z treści tego dokumentu wynikało jedynie, że procedurę wyboru wykonawcy przeprowadzono telefonicznie, występując z zapytaniem o cenę do tego podmiotu, a następnie na podstawie odpowiedzi na telefoniczne zapytanie oraz rzetelności wykonywanych prac w odniesieniu do wcześniejszych zadań na rzecz Gminy wybrano, jako wykonawcę. Co więcej w analogicznym dokumencie⁵⁵ z postępowania o udzielenie zamówienia, przeprowadzonego w 2017 r. prowadzone negocjacje z jednym wykonawcą zostały wprost wskazane.

(akta kontroli: t. I str. 397-402, 459, 470-479, 571, 574, 576-577, 579)

2. Gmina zlecając wykonanie robót w ramach zadania pn. *Modernizacja oświetlenia Jedlinie-Zdroju w 2017 r.*⁵⁶, którego wartość wynosiła 19 694 zł brutto, wśród warunków jego realizacji nie zabezpieczyła w sposób formalny (pisemny) udzielenia przez wykonawcę gwarancji na wykonaną inwestycję. W ocenie NIK było to działanie nierzetelne. Zakres zadania obejmował dostawienie na istniejącej linii kablowej maszty 8 m z koroną oraz dwoma oprawami, wymianę słupa stalowego na nowy (wraz montażem dwóch sztuk słupów parkowych z oprawami LED) oraz montaż słupów parkowych (dwie sztuki z oprawą parkową na istniejącym zapasie kabla zasilającego).

Burmistrz wyjaśnił, że Gmina przyjęła długość okresu gwarancji zapewnioną przez obowiązujące przepisy prawa, tj. dwa lata zgodnie z ustawą dnia 23 kwietnia 1964 r. *Kodeks cywilny*⁵⁷.

NIK wskazuje, że zachowanie zasady pisemności w przypadku udzielonej gwarancji na określone roboty ma istotne znaczenie dowodowe w przypadku ewentualnego sporu z wykonawcą, ponieważ umożliwia udokumentowanie treści oświadczenia gwarancyjnego, określającego obowiązki gwaranta i uprawnienia zamawiającego. NIK zauważa przy tym, że zlecone przez Gminę wykonanie podobnych robót w ramach przeprowadzonego w 2020 r. postępowania⁵⁸, objęte zostało 24-miesięczną pisemną gwarancją wykonawcy.

(akta kontroli: t. I str. 458-465, 470-475, 571-572, 574)

3. Procedura udzielenia przez Gminę zamówienia publicznego, którego przedmiotem było wykonanie *dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla zadania pn. Oświetlenie zewnętrzne rejonu ulic Konopnickiej, A. Mickiewicza, Z. Herberta, C.K. Norwida, Cz. Miłosza, W. Sikorskiego oraz ul. Zakopiańskiej (skatepark) w Jedlinie-Zdroju*⁵⁹, za kwotę 7 749 zł nie została poprzedzona wnioskiem rozpoczynającym procedurę udzielenia zamówienia oraz protokołem z wyboru wykonawcy, mimo że zgodnie z zasadami udzielenia zamówienia publicznego o wartości szacunkowej nieprzekraczającej 20 000 zł netto, określonymi w § 3 ust. 4 i 6 *Regulaminu zamówień*, procedurę udzielenia zamówienia publicznego rozpoczyna się od zatwierdzenia wniosku przez kierownika zamawiającego, a z wyboru wykonawcy sporządza się protokół.

Burmistrz wyjaśnił, że pracownik merytoryczny nie sporządził wniosku oraz protokołu z wyboru wykonawcy, natomiast na podstawie złożonej przez wykonawcę oferty przygotował zlecenie realizacji. Burmistrz wyjaśnił, że wykonawca zlecenia był autorem koncepcji modernizacji oświetlenia z września 2015 r. i zamawiającemu

⁵⁵ Protokół wyboru wykonawcy o wartości szacunkowej do 20 000 zł netto nr GIM.7013.5.2017 z 22 listopada 2017 r.

⁵⁶ Zlecenie nr GIM-45/2017 z dnia 31 października 2017 r.

⁵⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, ze zm.

⁵⁸ Znak sprawy GPM.7021.41.2020.

⁵⁹ Zlecenie nr GIM-58/2016 z dnia 23 listopada 2016 r. obejmujące montaż czterech lamp solarnych.

zależało na tym, aby sporządzona dokumentacja odzwierciedlała założenia tej koncepcji. W tym zakresie jak wyjaśnił, wykonawca posiadał największą wiedzę. W ocenie NIK przeprowadzenie procedury udzielenia zamówienia publicznego bez jego udokumentowania było niezgodne z przyjętym *Regulaminem zamówień*.

(akta kontroli: t. I str. 397-407, 486-490, 572, 575)

4. Gmina w ramach realizacji umów serwisowych nr 1/17 z dnia 3 stycznia 2017 r.⁶⁰ oraz nr 1/19 z dnia 2 stycznia 2019 r.⁶¹, zawartych z przedsiębiorstwem energetycznym, których przedmiotem były *usługi polegające na zapewnieniu sprawnego działania oświetlenia dróg, ulic, placów, ciągów komunikacyjnych i terenów zielonych*, ponosiła nakłady inwestycyjne (w ramach wypłacanego wynagrodzenia wykonawcy) na budowę punktów świetlnych, które następnie nie stawały się jej własnością. Zgodnie z § 7 ust. 2 ww. umów nowo wybudowane urządzenia, wykonane w ich ramach, stanowiły własność wykonawcy.

W ocenie NIK ponoszone przez Gminę wydatki na budowę nowych punktów świetlnych, których szczegółowa kwota nie została określona w umowie, a rozliczane w ramach wydatków na usługi związane z utrzymaniem sprawności działania oświetlenia ulic stanowiły w istocie zwiększenie wartości obcego majątku, co NIK ocenia jako działanie niegospodarne oraz niezgodne z art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych*⁶² (dalej: *ufp*).

(akta kontroli: t. I str. 350-384, 433-457, t. II str. 772, 774-779)

Burmistrz wyjaśnił, że Gmina nie ponosiła nakładów inwestycyjnych na budowę punktów świetlnych, które nie były jej własnością. Dodatkowe punkty świetlne, jak wskazał wykonane zostały w ramach umowy dotyczącej zapewnienia sprawnego działania oświetlenia dróg, ulic, placów, ciągów komunikacyjnych i terenów zielonych na terenie Gminy. Dodał, że przed zawarciem ww. umów Tauron na etapie negocjacji nie zgodził się na obniżenie stawek za zapewnienie sprawnego działania oświetlenia, natomiast zaoferował, że w ramach zaproponowanych stawek, wykona dodatkowo roboty wymienione w załączniku nr 1 do ww. umów. Zdaniem Burmistrza nowo wybudowane punkty świetlne nie były odrębnie finansowane ze środków własnych Gminy, tylko ze środków Tauron, dlatego też Gmina nie mogła rościć sobie prawa własności do tych punktów oświetleniowych.

(akta kontroli: t. I str. 350-384, 433-457, t. II str. 772, 774-779)

Zdaniem NIK, w przypadku, gdy instalacja oświetleniowa stanowi własność przedsiębiorstwa energetycznego Gmina nie jest uprawniona do ponoszenia nakładów na modernizację i budowę punktów świetlnych, niebędących jej własnością, bez zapewnienia sobie tytułu prawnego do korzystania z tychże punktów świetlnych. Ponoszone w tym celu wydatki inwestycyjne Gminy z racji swej istoty powodują nie tylko udoskonalenie, ale i jednocześnie zwiększenie wartości obcego majątku.

NIK wskazuje, że stan ten jest sprzeczny z jedną z podstawowych zasad finansów publicznych określoną w art. 44 ust. 3 pkt 1 *ufp*. Zgodnie z nią wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

⁶⁰ W ramach zawartej umowy nr 1/17 z dnia 3 stycznia 2017 r. przedsiębiorstwo energetyczne wykonało oświetlenie pomiędzy wiaduktami na ul. Kłodzkiej od Pl. Zwycięstwa – 8 punktów świetlnych, na ul. Świdnickiej – 5 punktów świetlnych oraz ul. Noworudzkiej – 3 oprawy na jednym słupie.

⁶¹ Z kolei w ramach umowy nr 1/19 z dnia 2 stycznia 2019 r. wykonawca zobowiązany był do *zagęszczenia do 12 punktów świetlnych wskazanych przez Zamawiającego na istniejącej sieci*. Do końca I kwartału 2021 r. wykonanych zostało 6 nowych punktów świetlnych.

⁶² Dz. U. z 2021 r. poz. 305.

OCENA CZĄSTKOWA

Podejmowane przez Gminę działania przyczyniły się do obniżenia kosztów energii elektrycznej oraz utrzymania we właściwym stanie istniejącej infrastruktury oświetleniowej. Zrealizowana inwestycja modernizacji oświetlenia współfinansowana ze środków Unii Europejskiej, została prawidłowo przygotowana i zrealizowana. W ramach prowadzonej kontroli zarządczej, zadania z zakresu prac związanych z budową modernizacją i utrzymaniem punktów świetlnych były na bieżąco monitorowane, a wskazane dla nich mierniki zostały osiągnięte.

Cztery objęte kontrolą zadania inwestycyjne zrealizowane ze względu na wartość, w oparciu o zasady określone *Regulaminie zamówień* zostały wykonane terminowo, na warunkach określonych w zawartych zleceniach. Niemniej wyłonienie wykonawcy w dwóch przypadkach nastąpiło z naruszeniem procedury określonej w przyjętych uregulowaniach.

Dodatkowo w ramach dwóch umów serwisowych Gmina w sposób nielegalny i niegospodarny sfinansowała majątek trwały przedsiębiorstwa energetycznego, umożliwiając wykonanie dodatkowych punktów świetlnych, które zgodnie z zawartymi umowami ostatecznie zostały własnością tego przedsiębiorstwa.

OBSZAR

3. Realizacja zaplanowanych zadań związanych z modernizacją oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic oraz osiągnięte efekty dotyczące racjonalizacji zużycia energii elektrycznej

Opis stanu faktycznego

3.1. W badanym okresie Gmina zrealizowała ogółem sześć zadań inwestycyjnych związanych z modernizacją oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic, których wartość wynosiła ogółem 801 110 zł. Pięć zadań⁶³ ze względu na wartość nieprzekraczającą równowartości kwoty 30 000 euro netto, zrealizowanych zostało w oparciu o zasady zawarte w *Regulaminie zamówień*. Jedno zadanie pn. *Modernizacja oświetlenia na energooszczędne w Gminie Jedlina-Zdrój, realizowane w ramach projektu pn. Ograniczenie niskiej emisji w uzdrowisku Jedlina-Zdrój*, o wartości 707 839 zł zrealizowane zostało na podstawie przepisów pzp.

(akta kontroli: t. I str. 560-563, t. II str. 69-107)

3.2. W kontrolowanym okresie zastosowane przez Gminę środki poprawy efektywności energetycznej – Modernizacja oświetlenia na energooszczędne w Gminie Jedlina-Zdrój, w ramach projektu pn. Ograniczenie niskiej emisji w Uzdrowisku Jedlina-Zdrój – przyczyniły się do osiągnięcia zaplanowanych efektów rzeczowych w postaci zmniejszenia zużycia energii, a w konsekwencji spadku emisji gazów cieplarnianych⁶⁴.

Z przyjętych przez Gminę efektów ww. inwestycji zawartych we wniosku o dofinansowanie⁶⁵ wynikało, że: pierwotne zużycie energii 315 latarni oświetleniowych (36,6% ogółu), których dotyczyła modernizacja, wynosiło 172,5 MWh w skali roku, natomiast po wymianie oświetlenia na źródła LED tych latarni – zużycie energii założono na poziomie 77,0 MWh (spadek o 55,3%). Następnie po

⁶³ [1] Wykonanie robót w ramach zadania inwestycyjnego pn. Modernizacja oświetlenia w Jedlinie-Zdroju o wartości 19 694 zł, [2] Modernizacja oświetlenia – lampy solarne o wartości 13 136 zł, [3] Modernizacja oświetlenia – lampy solarne o wartości 17 821 zł, [4] Modernizacja oświetlenia – lampy solarne o wartości 23 120 zł, [4] Modernizacja oświetlenia – lampy solarne o wartości 19 500,0 zł.

⁶⁴ Spadek emisji gazów cieplarnianych stanowił wskaźniki rezultatu przyjęty dla zadania nr 3 pn. Modernizacja oświetlenia na energooszczędne w Gminie Jedlina-Zdrój realizowanego w ramach projektu pn. Ograniczenie niskiej emisji w Uzdrowisku Jedlina-Zdrój.

⁶⁵ Wniosek z dnia 29 grudnia 2016 r. do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, o dofinansowanie projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

dokonanych obliczeniach w raporcie dotyczącym osiągnięcia wskaźnika rezultatu zrealizowanej inwestycji: *szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)*, skierowanym do Instytucji Pośredniczącej Aglomeracji Wałbrzyskiej, zużycie energii zmodernizowanych latarni wykazano w wysokości 47,5 MWh (tj. spadek o 72,5%).

W 2019 r. i 2020 r. po zakończeniu realizacji inwestycji, faktyczne zużycie energii na oświetlenie uliczne ogółem wynosiło odpowiednio 350,3 MWh i 343,8 MWh, co w porównaniu do 2017 r. – okresu przed jej realizacją (w którym zużycie wynosiło 423,6 MWh), stanowiło spadek odpowiednio o 17,3% i 18,8%.

Stosunkowo niskie przełożenie zakładanego efektu zużycia energii, do faktycznie osiągniętego, Burmistrz uzasadnił tym, że inwestycja dotyczyła około 1/3 punktów oświetleniowych znajdujących się na terenie Gminy Jedlina-Zdrój. Podał, że w raporcie dotyczącym osiągnięcia wskaźnika rezultatu przyjęto szacunkowe dane do wyliczenia zużycia energii przed i po modernizacji, tj. szacowane moce opraw przed modernizacją⁶⁶, liczbę opraw zamontowanych w ramach ww. inwestycji i rzeczywiste moce opraw po modernizacji oraz średni czas świecenia opraw w ciągu doby – 10 godzin. Założenia te pozwoliły porównać szacunkowe zużycie energii przed i po modernizacji. Przyjęte założenia służyły do obliczeń modelowych. Dodał, że faktyczne zużycia energii na oświetlenie uliczne w latach 2017-2020 uwzględnia zużycia energii na oświetlenie w całym mieście, a nie tylko w obszarze objętym modernizacją, który stanowił ok. 1/3 całości oświetlenia ulicznego. W obszarze poza terenem modernizacji, powstawały nowe punkty oświetleniowe, które powodowały wzrost zużycia energii. Burmistrz wskazał, że na rzeczywiste zużycie energii elektrycznej ma wpływ wiele zmiennych, m.in. dłuższy rzeczywisty czas świecenia opraw w ciągu doby niż uśredniony czas świecenia opraw przyjęty do wyliczeń we wniosku o dofinansowanie i raporcie dotyczącym osiągnięcia wskaźnika rezultatu (przyjęto 10 godzin na dobę). W okresie letnim jest to ok. 9 godzin na dobę, ale w okresie zimowym nawet 15 godzin na dobę.

Na przestrzeni lat 2016-2020 w Gminie udział stosowanej technologii rtęciowej i sodowej systematycznie ulegał zmniejszeniu. W 2016 r. spośród ogółu punktów świetlnych, których liczba wynosiła 809, udział lamp w technologii sodowej (761 punktów) stanowił 94,1%, w technologii rtęciowej (33 punkty), tj. 4,1%, a w technologii LED (3 punkty), tj. 0,4%. Po zrealizowaniu zadań związanych z modernizacją oświetlenia, według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. ogólna liczba punktów świetlnych wynosiła 941, w tym udział lamp w technologii sodowej 63,8% (600 punktów – spadek o 21,2% w porównaniu do 2016 r.), w technologii LED 34,5% (325 punktów). Powstało również 16 punktów w technologii LED zasilanej energią słoneczną /lampy solarne/ (udział 1,7%), natomiast lampy rtęciowe zostały całkowicie zlikwidowane.

(akta kontroli: t. I str. 299, 564, 576-579, t. II str. 67-68, 207-538)

3.3. Gmina przed realizacją inwestycji dotyczącej *Modernizacji oświetlenia na energooszczędne w Gminie Jedlina-Zdrój, w ramach projektu pn. Ograniczenie niskiej emisji w Uzdrowisku Jedlina-Zdrój*, dysponowała dokumentem pn. *Koncepcja Modernizacji Oświetlenia*, opracowanym we wrześniu 2015 r. Dokument ten zawierał inwentaryzację istniejącego oświetlenia zewnętrznego na terenie Gminy oraz zakres rzeczowy jego modernizacji wraz z wyliczeniem potencjalnych oszczędności możliwych do uzyskania. Ustalenia zawarte w tym dokumencie,

⁶⁶ Szacując moc źródła światła przed modernizacją przyjęto średnią wartość 150W, choć rzeczywiste wartości pojedynczego punktu mogły wahać się pomiędzy 250W, a w niektórych przypadkach 70W. Gmina nie miała wiedzy o dokładnych wartościach zainstalowanych lamp, ponieważ w trakcie eksploatacji uszkodzone lampy wymieniane były przez TAURON, który nie informował Gminy o zainstalowanych mocach wymienianych żarówek.

stanowiły postawę do opracowania dokumentacji projektowej inwestycji modernizacji oświetlenia ulicznego⁶⁷. Zakładane efekty spadku energii elektrycznej o 49,0% w odniesieniu do modernizowanych punktów świetlnych, zostały osiągnięte.

(akta kontroli: t. I str. 575, t. II str. 1-35)

3.4. Gmina prowadziła działania promocyjne dotyczące rozwiązań zmniejszających zużycie energii na swoim obszarze. W szczególności działania te prowadzone były w związku z zrealizowaną w 2018 r. inwestycją pn. *Modernizacja oświetlenia na energooszczędne w Gminie Jedlina-Zdrój, w ramach projektu pn. Ograniczenie niskiej emisji w Uzdrawisku Jedlina-Zdrój*. Promocja w tym zakresie obejmowała zamieszczanie artykułów w prasie, umieszczanie informacji na stronie internetowej Gminy, montaż tablic pamiątkowych na terenie Gminy, dystrybucję ulotek i plakatów.

(akta kontroli: t. I str. 568-569, t. II str. 123-137, 169-177, 278-288)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Gminy w zakresie modernizacji oświetlenia miejsc publicznych, dróg i ulic oraz osiągnięte efekty dotyczące racjonalizacji zużycia energii elektrycznej. Zakładane efekty spadku zużycia energii elektrycznej o 55,3% w wyniku zrealizowanej inwestycji modernizacji oświetlenia ulicznego zostały osiągnięte. Spadek zużycia energii w odniesieniu do zmodernizowanych punktów świetlnych wyniósł 72,5%.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Dokonywanie aktualizacji *Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Jedlina-Zdrój* w terminach określonych w art. 19 ust. 2 ustawy prawo energetyczne.
2. Przeprowadzanie postępowań przetargowych o wartości nieprzekraczającej kwoty określonej w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. *Prawo zamówień publicznych*⁶⁸, zgodnie z zasadami określonymi w uregulowaniach wewnętrznych.
3. Zabezpieczanie interesu Gminy w umowach (zleceniach) na roboty, dostawy i usługi, zawieranych na podstawie *Regulaminu zamówień*, w zakresie dokumentowania udzielenia przez wykonawcę gwarancji.
4. Wydatkowanie środków publicznych na zadania inwestycyjne dotyczące majątku, do którego Gmina posiada tytuł prawny.

⁶⁷ Zadania pn. „Modernizacja oświetlenia na energooszczędne w Gminie Jedlina-Zdrój”, realizowane w ramach projektu pn. Ograniczenie niskiej emisji w Uzdrawisku Jedlina-Zdrój.

⁶⁸ Dz. U. poz. 2019, ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 29 kwietnia 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

p.o. Dyrektor

Marcin Kaliński

Kontrolerzy:

Zdzisław Błauciak

Główny specjalista kontroli państwowej

/-/

Marta Laszczak

Inspektor kontroli państwowej

/-/

/-/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał:

p.o. Dyrektor
Delegatury NIK we Wrocławiu
Marcin Kaliński

.....
podpis